

Metodika realizace sběru dat

Provedení terénního šetření v krajích

Dotazníkové šetření bude provedeno na reprezentativním souboru populace ČR starší 18 let. Věková hranice 18 let, která u nás znamená formální, právní dosažení plnoletosti (vyjádřené např. volebním právem nebo právem uzavřít manželství) je zvolena i vzhledem k tomu, že jde o věk, který znamená také – alespoň u části populace – přechod od přípravy na povolání k ekonomické aktivitě. Lze tedy předpokládat, že lidé od 18 let by měli být alespoň z formálního hlediska kompetentní k posuzování záležitostí týkajících se zaměření výzkumu.

Šetření bude pokrývat populaci ČR v uvedeném věku tak, aby výběrový soubor byl reprezentativní vzhledem k populaci od 18 let. Z přísnějšího metodologického pohledu bychom mohli uvažovat o tzv. kvazireprezentativnosti, která bývá přisuzována zvolenému výběrovému postupu, tj. kvótnímu výběru. Kvótní výběr jako výběr nepravděpodobnostní a jako jeden z typů tzv. záměrného výběru nezajišťuje reprezentativnost s takovou mírou jistoty jako správně provedený pravděpodobnostní výběr. Mezi jeho problematické vlastnosti patří právě prvek záměrnosti, který se týká zejména práce tazatelů. Je známo, že tazatelé mají tendenci dopouštět se systematických chyb (například snaha dotazovat se spíše lidí, u kterých očekávají pozitivní reakci na žádost o rozhovor i následně jeho bezproblémový průběh, či vyhýbání se sociálně vyloučeným lokalitám apod.). Tomuto efektu čelí ppm factum research zejména pravidly pro práci tazatelů (zejména zákazem dotazovat se jedné osoby v určitém časovém období opakovaně, zákazem dotazovat se během jednoho šetření více osob v jedné domácnosti), důkladným školením tazatelů a sledováním a kontrolou jejich práce.

Pro použití kvótního výběru však samozřejmě hovoří ekonomická kritéria. Je levnější než výběr pravděpodobnostní, což je dáno jeho větší jednoduchostí z hlediska přípravy i provedení a vyhodnocení, a je rovněž rychlejší. Jde v zásadě o aplikaci zásady optimálního poměru cena-výkon.

Příprava kvótního výběru začíná zvolením výběrových charakteristik, pro něž budou stanoveny kvóty. V praxi volíme nejvýše čtyři až pět znaků. Vhodné jsou zejména relativně snadno zjistitelné údaje, které jsou buď viditelné, nebo je dotázaný ochoten je v situaci prvního kontaktu přiznat a neuvedou ho do rozpaků. Zároveň to musí být hlediska, která populaci významným způsobem rozlišují. Kvótní znaky jsou v tomto případě dány Specifikací předmětu smlouvy a odpovídají uvedeným kritériím. Půjde o pohlaví, věk (standardně používané věkové kategorie jsou 18-29 let, 30-44 let, 45-59 let, 60 a více let) a vzdělání (základní vč. nedokončeného bez vyučení, vyučení a další bez maturity, střední s maturitou, vysokoškolské). Reprezentativnost bude zajištěna rovněž podle regionu (NUTS 3, tj. dělení podle krajů) a podle velikosti místa bydliště (do 999 obyvatel, 1000-1999 obyvatel, 2000-4999 obyvatel, 5000-19 999 obyvatel, 20 000-99 999 obyvatel, 100 000 a více obyvatel), což bude zabezpečeno rozmístěním tazatelů v příslušných obcích, kde mají sami bydliště.

Kvóty, stanovené jednotlivým tazatelům, nebudou vzájemně vázané, budou samostatné. Důvodem je, že ponecháme-li kvóty pro výběr bez vzájemné závislosti, je pro tazatele snazší najít příslušný stanovený počet osob s určenými charakteristikami a dotázat je. Jestliže by byly kvóty vzájemně propojeny, znesnadnili bychom práci tazatelům natolik, že bychom ohrozili spolehlivost dat nebo návratnost akce.

Ačkoli bude mít šetření co největší záběr z hlediska pokrytí stanovené populace, přece jen stranou zůstanou určité „okrajové“ skupiny. Konkrétně nebudou dotazováni lidé bez domova, lidé žijící v zařízeních, lidé žijící v nestandardních obydlích. Zastižení nebudou ani lidé žijící v dané době v zahraničí. Tato omezení výběru jsou běžná a standardní při provádění jakýchkoli reprezentativních sociologických šetření, vč. náročných akademických výzkumů. Dalším omezením, s nímž je třeba počítat a nelze ho překonat, je to, že mohou být dotazováni pouze lidé, jejichž zdravotní (zejména psychický a mentální) stav dotazování umožňuje.

Metoda sběru dat

Sběr dat má podle zadání proběhnout technikou osobních rozhovorů tazatelů s respondenty. Uchazeč disponuje dostatečně robustní sítí vlastních tazatelů vybavených technologií CAPI (=Computer Assisted Personal Interview), takže může realizovat i takto náročné šetření kompletně jako osobní dotazování s využitím počítače, jinak řečeno prostřednictvím elektronických dotazníků. Tento mód dotazování má zejména řadu výhod oproti klasickému dotazování pomocí papírových dotazníků (PAPI = Pen And Paper Interview):

- 1) První skupinu výhod lze charakterizovat souhrnně jako usnadnění či bezproblémovost procesů. Spočívají v tom, že tazatel obdrží materiály elektronicky a odpadá nutnost klasické pošty (při níž může dojít ke ztrátě či poškození zásilky), stačí mu notebook či tablet a nepotřebuje množství papírových dokumentů, software automaticky zajišťuje filtrování otázek a není třeba spoléhat na tazatele a jeho pozornost – zkrátka jde o eliminaci chyb lidského faktoru.
- 2) Výhody CAPI se týkají rovněž kvality – přesnosti a úplnosti – sebraných dat. Elektronický dotazník může hlídat čas vyplňování, minimalizuje chybovost záznamu (provádí automatické kontroly hodnot na maxima a minima či hlídá filtrování), zajišťuje automatický přepis do elektronické formy (odpadá nutnost ručního přepisu kódů apod.), čitelnost záznamu, náhodnost rotací a umožňuje automatizované kontrolní mechanismy.
- 3) Třetí skupina výhod souvisí s úsporou nákladů. Odpadají náklady na tisk materiálů, na ruční přepis zaznamenaných údajů na elektronické médium, a je rovněž možné průběžně sledovat data a v předstihu připravit dílčí výstupy.

Shrneme-li a vypíchneme hlavní výše uvedené body, tak mezi nejpodstatnější výhody této techniky sběru dat patří:

- Možnost eliminace chyb odskoků a filtrů jednotlivých otázek
- Možnost časového snímku dotazníku (vč. různých modulů)
- Automatické naprogramování chování dotazníku (např. pro rotace A-B, B-A)
- Možnost zabudování interních kontrolních mechanismů (kontroly hodnot, kontroly časového snímku provádění rozhovoru)

Rizikem dotazování v rámci výběrového šetření bývá možnost odmítnutí ze strany respondentů. Potýkají se s ním ve značné míře všechna výzkumná pracoviště. Tazatelé a tazatelky ppm factum research jsou systematicky vedeni k tomu, aby se snažili svým postupem a chováním riziko odmítnutí co nejvíce snížit. Některé druhy odmítnutí, které nejsou nutně jednoznačné a konečné, tazatelé a tazatelky řeší na místě. Jedná se především o špatné načasování (lidé zrovna jedí, nemají čas, odjíždějí na chatu), obavu pustit tazatele do bytu, obavu z nedostatku soukromí a o ochranu osobních dat. V těchto případech mají tazatelé a tazatelky za úkol se pokusit o přesvědčení k účasti ve výzkumu, o sjednání další návštěvy či schůzky, případně předání kontaktu na ppm factum research s možností ujistit se o provádění výzkumu a zajištění anonymity a ochrany osobních dat. Důvěryhodnost výzkumu posiluje i průkazka tazatele/tazatelky.

O vzbuzení zájmu o výzkum a ochoty odpovídat mimo to usiluje uchazeč i vhodnou, motivační formulací úvodního textu k rozhovoru.

Postup dotazníkového šetření

Obecná charakteristika šetření:

- **Cílová populace:** Obecná populace ČR starší 18 let
- **Metoda sběru dat:** Osobní rozhovory tazatelů s respondenty s využitím záznamového média počítače (CAPI)
- **Výběrová metoda:** Kvótní výběr vázanými kvótami (velikost místa bydliště + kraj) a nevázanými kvótami (pohlaví, věk, vzdělání)
- **Velikost vzorku:** n=1800 osob
- **Délka dotazníku:** cca 50 minut
- **Výstupy:** Datová matice SPSS, tabulky prvního a druhého stupně třídění (XLS), technická zpráva z výzkumu (popis metodiky a průběhu sběru dat)

Popis výběrové metody

Jako výběrová metoda je určen kvótní výběr. Jako opora výběru nám budou sloužit aktuální data ČSÚ (údaje za poslední dokončený rok tj. 2017). Z ČSÚ získáme:

Počet osob starších 18 let v jednotlivých krajích ČR

- Celkem
- Podle velikosti místa bydliště (0-2tis., 2-5tis., 5-20tis., 20-100tis., 100+tis.)
- Podle pohlaví (muži, ženy)
- Podle věkové skupiny (18-29 let, 30-44 let, 45-59 let, 60+ let)
- Podle nejvyššího dosaženého vzdělání (ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ s maturitou, VŠ)

Bude použito **vícetupňového určení kvótního rozpisu** a to tak, že:

- I. Nejprve definujeme zastoupení vzorku podle kombinace ukazatelů velikost místa bydliště (dále jen VMB) a kraje. Proporční zastoupení jednotlivých „strat“ (tedy kombinace VMB a KRAJ) u výběrového souboru bude odpovídat skutečnému podílu osob 18+ let v ČR.
Celkem takto vznikne 57 skupin. Teoreticky by mělo vzniknout 14 (krajů) x 5 (velikostní kategorie obcí) tedy 70 skupin, ale v některých krajích se určité velikostní kategorie (100+ obyv.) nevyskytují a naopak v Praze je jen 1 velikostní kategorie.
- II. V rámci rozpisu tak bude určeno, kolik osobu bude muset být získáno v rámci každé skupiny VMB x KRAJ.
- III. V rámci každého kraje bude dále zjištěna struktura obyvatel podle věku, pohlaví a vzdělání.
- IV. Zastoupení vzorku (výběrového souboru) v jednotlivých krajích bude odpovídat zastoupení sledovaných znaků u základního souboru (populace 18+) v jednotlivých krajích ČR.

Tazatelé, kteří se na realizaci sběru dat budou podílet (viz níže), dostanou **kvótní rozpis respondentů, které mají s prosbou o vyplnění dotazníku oslovit**. Kvótní rozpis bude zohledňovat požadovanou strukturu vzorku ve skupině VMB x KRAJ, ve které bude tazatel pracovat. Každý tazatel pracuje pouze v rámci 1 skupiny VMB x KRAJ. V rozpisu bude specifikován počet kompletně vyplněných dotazníků od respondentů v následující struktuře (počty jsou ilustrativní):

- ženy (5x), muži (5x)

- 18-29 let (2x), 30-44 let (3x), 45-59 let (3x), 60+ let (2x)
- ZŠ (4x), SŠ bez maturity (1x), SŠ s maturitou (2x), VŠ (3x)

Kvótní rozpis musí tazatelé naplnit v nejméně 80 %, jinak jim nebude proplacena odměna za žádný provedený rozhovor.

Je tedy evidentní, že respondenty **nebudeme vybírat z žádné databáze**, ale budeme oslovovat náhodně vybrané respondenty bydlící v určité kombinaci VMB x KRAJ, a to podle předem daného rozpisu tak, aby struktura výběrového souboru odpovídala ve zvolených charakteristikách (kvóty) známým charakteristikám souboru základního.

Popis terénního sběru dat

Terénní sběr dat bude probíhat pomocí osobních rozhovorů tazatelů a tazatelek s respondenty a respondentkami pomocí standardizovaného výzkumného nástroje (dotazníku) nahranného v elektronické verzi do počítačů či tabletů. Postup samotného řešení je následující:

1) Tvorba dotazníku

Uchazeč na základě podkladů od Zadavatele a ve spolupráci s ním vytvoří výzkumný nástroj, který bude předkládán respondentům. Finální podoba dotazníku bude vycházet z konsenzu všech stran.

2) Programování a testování dotazníku

Finální a odsouhlasená verze dotazníku bude naprogramována v interním programu Uchazeče. Naprogramovaná verze bude interně testována z hlediska funkčnosti a také z hlediska gramatické a formulační správnosti. Zástupce Zadavatele bude mít možnost finální verzi otestovat v online prostředí. Následně proběhne interní pilotáž dotazníku (vlastními pracovníky), kteří dají zpětnou vazbu ohledně:

- Délky dotazníku
- Složitosti dotazníku
- Problematických či nesrozumitelných otázek
- Chybějícím možnostem odpovědí apod.

Interní pilotáž proběhne na 10 tazatelích a 30 respondentech, kteří budou co nejvíce variabilní z hlediska kvótních znaků. Tazatelé následně vyplní zprávu o průběhu dotazování. Dotazníky z pilotu nebudou součástí výsledného datového souboru. Na základě pilotní zprávy může dojít k úpravám dotazníku.

3) Testování funkčnosti databázového systému a matice

Po nahrání dat z pilotního šetření proběhne také testování databázové složky – tedy prostoru, kam se ukládají data z notebooků tazatelů. Současně bude připravena maska s VAR i VAL Labely pro zpracování dat v SPSS.

4) Výběr a školení tazatelů pro šetření

Tazatelé budou pro šetření vybráni ze standardní a stále tazatelské sítě Uchazeče. Pro šetření nebudou rekrutováni žádní noví tazatelé. Popis práce s tazatelskou sítí je uveden dále.

5) Distribuce materiálů tazatelům

Vybraní tazatelé dostanou pomocí elektronické aplikace a mailem veškeré instrukce k dotazování. Bude se jednat o školicí a instruktážní materiály, kvótní rozpis a také samotný dotazník. Materiály nebudou zasílány poštou a jejich distribuce je tak rychlá a bezproblémová.

6) Provedení samotného sběru dat

Tazatelé budou provádět rozhovory podle domluvené metodiky. Popis výběru respondentů a provádění rozhovorů je uveden dále.

7) Monitoring sběru a dohled supervizorů

Součástí sběrné fáze je také průběžné zasílání výsledků o aktuálním stavu dotazování do centrální databáze Uchazeče. Takto bude k dispozici každodenní reporting o stavu dotazování. Budeme tak vědět, zda tazatel na projektu pracuje, kolik mu zbývá z přiděleného počtu dotazníků atd. K dispozici bude také síť supervizorů, kteří budou k dispozici tazatelům pro případ dotazů.

8) Převedení dat do matice SPSS

Data budou z notebooků nahrána automaticky do systému Uchazeče. Nebude tedy docházet k přepisu dat do elektronické podoby. K nahrávání dat bude docházet průběžně.

9) Provedení kontroly dat

Kontrola dat je popsána v samostatné kapitole (Zajištění kvality a integrity datového souboru).

Popis tazatelské sítě

Tazatelé, kteří se na studii budou účastnit, budou vybíráni ze standardní sítě Uchazeče. V současné době disponujeme sítí cca 600 osob pro osobní dotazování. Tazatelé jsou rozmístěni po celé ČR tak, aby dokázali dobře pokrýt celorepublikové reprezentativní sběry dat – tedy ve větších městech máme síť hustší než v malých obcích. Nejprve budou vybráni tazatelé, kteří se budou na výzkumu podílet, a několik supervizorů, kteří budou dohlížet na hladký průběh dotazování. Tito supervizoři budou v neustálém kontaktu s tazateli a budou řešit veškeré nestandardní situace, které se v průběhu terénního šetření mohou vyskytnout (výpadek tazatele, nedostatečná návratnost atd.). Konkrétně pro tento projekt bude vybráno:

- **Celkem cca 220 tazatelů** tak, aby 1 tazatel realizoval **průměrně 8 rozhovorů**. Počet cca 8 dotazníků na tazatele je výhodný z hlediska dostatečného počtu pro obeznámení s dotazníkem a zároveň eliminuje případné systémové chyby.
- Všichni tazatelé, kteří se budou na šetření podílet, v minulosti realizovali nejméně 20 projektů s podobnou tematikou a rozsahem
- **Celkem 8 supervizorů** tak, aby každý supervizor kontroloval práci tazatelů v cca 2 krajích (dále viz kapitola „zajištění kvality a integrity datového souboru“)

Tazatelé budou koordinováni z centrály Uchazeče (Praha). Vedením tazatelské sítě bude pověřena vedoucí Fieldworku, která bude zajišťovat:

- Oslovení a výběr tazatelů ze sítě
- Jejich proškolení a přidělení lokalit
- Dohledem na dodržování kvótního rozpisu a dohled na dodržování metodiky dotazování
- Registraci případných výpadků, problémů při sběru dat

Řízení tazatelské sítě

Pro vedení projektu bude dedikována jedna osoba – vedoucí tazatelské sítě. Popis náboru a komunikace v přípravné fázi je popsán výše. Podpora pro tazatele je standardně nastavena v režimu 24/7, tazatelé se tedy mohou jak na vedoucí tazatelské sítě (organizační věci) tak na vedoucího projektu (metodické věci) obrátit kdykoliv. Informace od vedoucí tazatelské sítě budou okamžitě předávány vedoucímu projektu, který je bude operativně řešit a případně konzultovat s klientem. Tazatelé budou s centrálou komunikovat pomocí vlastních mobilních telefonů a e-mailových účtů. Kontakty na všechny tazatele jsou evidovány v systému Uchazeče.

Školení tazatelů

Pro účely tohoto výzkumu budou tazatelé speciálně proškoleni prostřednictvím podrobného **instruktážního materiálu**, který bude vytvořen ve spolupráci se zadavatelem.

Tazatelé, kteří se na projektu budou podílet, již mají **dlouholeté zkušenosti** s celorepublikovým dotazováním či s dotazováním citlivých témat. Nicméně před začátkem každého projektu standardně tazatelé dostávají všechny relevantní informace. Pro tento projekt počítáme s:

- Informativním materiálem ohledně metodiky a cílů šetření
- Kvótním rozpisem rozhovorů
- Průvodním dopisem

Kromě toho jim bude k dispozici také vedoucí tazatelské sítě pro případné dotazy.

Provádění rozhovorů

Tazatelé se budou **pohybovat v oblastech, které budou definovány jejich kvótním předpisem**. Oblast reprezentují ukazatele VMB x KRAJ – je tedy patrné, že se nemusí jednat např. jen o jednu obec (typicky VMB=0-2.000 obyvatel), ale v rámci kraje se může jednat o více obcí. Výběr obce pro dotazování nebude určen centrálně, ale každý tazatel si náhodně zvolí místa pro dotazování – za podmínky respektování metodiky šetření.

Při pohybu obcí bude procházet jednotlivé **domácnosti**. Dotazník je příliš rozsáhlý a není vhodné (ani příliš technicky možné) jej vyplňovat na ulicích. Při kontaktu s domácností se pokusí domluvit rozhovor s osobou, která vyhovuje jeho kvótnímu rozpisu.

Aby nedocházelo k efektu „anketovosti“, tedy jevu, kdy na dotazník odpovídají pouze ti, kteří si jej z nějakého důvodu opravdu přejí vyplnit (a ve výsledcích by tak chyběly názory osob, které o vyplňování zájem nemají), **mají tazatelé za úkol motivovat respondenty** k vyplnění a překonávat i tzv. měkká odmítnutí. Popis motivace je uveden v kapitolách dále.

Po získání souhlasu s provedením rozhovoru tazatel provede dotazování za pomoci notebooku nebo tabletu. CAPI řešení zajistí, že otázky jsou kladeny v přesně daném pořadí, nemůže dojít k jejich přeskočení, ani k vynechání některé z otázek.

Tazatel má za úkol **číst otázky přesně ve znění, v jakém jsou v dotazníku**. Musí respektovat pokyny v dotazníku – např. pokud nemá číst předem připravené možnosti a má nechat respondentovi „volnou ruku“ při výběru odpovědi, nesmí tak v žádném případě učinit. Vzhledem k velkým zkušenostem vlastní tazatelské sítě neočekáváme v tomto směru prakticky žádné problémy.

Otevřené odpovědi zapisuje tazatel doslovně tak, jak je respondenti uvádějí. Zapsané odpovědi nesmí nijak stylizovat ani upravovat.

Použití metody CAPI eliminuje případy, kdy je tazatelem nějaká otázka přeskočena nebo vynechána – automatický systém vždy nabízí pouze přečtení 1 otázky a pokud není zvolena jedna z předem definovaných odpovědí, pak neumožňuje v dotazníku pokračovat. Tento systém tedy zajistí **100 % vyplněnost** všech požadovaných proměnných.

Motivace

Motivace tazatelů

Motivace tazatelů bude spočívat standardně v **kombinaci bonusů a postihů za odvedenou práci**. Dlouhodobě sledujeme a hodnotíme práci tazatelů. V tomto konkrétním případě se zaměříme zvláště na:

- Dodržení metodických pokynů
- Konzistence dat a časového snímku rozhovorů
- Kontrola logiky vyplňování a demografie zastižených respondentů

Za každé porušení stanovených standardů bude tazateli stržena částka z celkové odměny až ve výši 50 % podle míry provinění.

Zároveň tazatelům, kteří odvedou práci kvalitně a v termínu, bude započítána speciální odměna ve výši 10 % z celkové odměny za dotazový úkol (standardní odměna). Tazatelé budou odměňováni za dokončené rozhovory – tedy čím více rozhovorů tazatel realizuje, tím vyšší bude jeho odměna.

Motivace respondentů

Vyšší motivaci vybraného respondenta zajistíme:

1. Drobnou odměnou za vyplnění dotazníku – nefinanční odměnu v hodnotě cca 25,- Kč předávají tazatelé po ukončení rozhovoru
2. Zkušeností tazatelů, kteří budou vysvětlovat účel šetření a jeho potřebnost
3. Možností vybrat si dobu, kdy bude rozhovor prováděn (je možná nejprve schůzka a následně rozhovor v příhodném čase)
4. Informacemi v avizním dopise (zázemí a renomé výzkumné agentury + dobré jméno Zadavatele)
5. Konverzí měkkých odmítnutí (vysvětlování účelu šetření...)
6. Informování o samotném šetření (anonymita dat, agregace dat, zájem o názory respondentů, ...)

Konverze měkkých odmítnutí

Některé druhy odmítnutí, které nejsou nutně konečné, budou tazateli řešeny na místě. Jedná se především o:

- špatné načasování – lidé zrovna jedí, nemají čas, odjíždějí na chatu,
- spolupracoval/a ve výzkumech příliš často, nedávno odpovídal/a,
- obava z nedostatku soukromí,
- odpovídal/a by, ale bojí se pustit tazatele do bytu,
- obava o ochranu osobních dat.

V těchto případech bude mít tazatel za úkol zajistit následující činnosti:

- u všech, kde je to pravděpodobné / možné, proběhne snaha o další návštěvu a přesvědčení k účasti,
- u aktuálního nedostatku času, příliš častého odpovídání na výzkumy, nedostatku soukromí pro rozhovor atd. doplnit ještě jednou návštěvou, v jiném denním čase dle domluvy,
- u obavy z tazatele, obavy o ochranu dat atd. kontaktovat vedení ppm factum research s popisem odmítnutí

Kontrola práce tazatelů

Kontrola časového snímku rozhovoru (podezřele příliš krátké provedení rozhovoru)

Systém CAPI automaticky zaznamenává začátek a konec rozhovoru. V případě, že bude u dotazníku zjištěna příliš krátká doba vyplňování dotazníku, bude tazatel kontaktován se žádostí o vysvětlení. V případě, že vysvětlení nebude průkazné, bude kontaktován respondent (pokud uvede své kontaktní údaje). Pokud bude zjištěno, že dotazník nebyl proveden v souladu s metodikou, bude tazatel bez náhrady z šetření vyřazen a jeho dotazníky nebudou do konečného zpracování započítány. Vyřazené dotazníky budou realizovány jiným tazatelem.

Kontrola počtu nezodpovězených otázek

Za „missing value“ se nebude počítat odpověď pod filtrem, tedy chybějící odpověď na otázku, která respondentovi neměla být položena (např. „pokládejte jen v případě, že respondent má zkušenost s XY“). Pokud bude v dotazníku při zpracování zjištěna míra vyplnění menší než 75 %, bude dotazník vyřazen ze zpracování. Vzhledem k nasazení zkušených tazatelů, u kterých se pravidelně hodnotí jejich práce (viz výše), neočekáváme téměř žádné takto vyřazené dotazníky.

Kontrola provedení rozhovoru

Po ukončení provádění rozhovoru požádá tazatel respondenta o vyplnění kontaktních údajů. Motivací k tomu, aby se tazatelé snažili o maximální míru získání těchto údajů je finanční – za dotazník s kontaktními údaji získává tazatel vyšší odměnu než za dotazník bez nich. Identifikační údaje respondenta jsou nahrávány do separátní aplikace a nejsou tedy nijak spojovány s jeho odpověďmi. Na kontaktní údaje (adresa, e-mail, telefon) se po ukončení šetření obrací pracovník centrály Uchazeče a podle typu zasílá buď Kontrolní lístek, telefonický dotaz nebo E-mailový dotaz. V rámci dotazu se cílová osoba vyjadřuje k tomu, zda s ní byl proveden rozhovor a pokud ano, tak zda byl proveden podle metodiky. Pokud kontaktní osoba nepotvrdí provedení rozhovoru, bude tazatel z šetření (ale i ze sítě) vyloučen bez náhrady na odměnu. Nicméně vzhledem k dlouhodobému fungování tazatelské sítě naprosto nepředpokládáme, že by takováto situace mohla nastat.

Kontrola kvality a integrity datového souboru

V případě použití technologie CAPI je datová matice vytvářena automaticky tak, jak probíhají jednotlivé rozhovory. Programování dotazníku přitom **neumožňuje logicky nekorektní vyplnění**. Vyplněné dotazníky jsou průběžně stahovány na server, je proto možný průběžný export do formátu SPSS a průběžná kontrola dat. Valná část kontroly datové matice je zajištěna elektronicky, protože jsou nastaveny filtry, systém umí hlídat homogenitu odpovědí na různě kladené otázky a v případě nesrovnalostí upozorní tazatele na disharmonii v odpovědích aj.

Na rozdíl od nahrávání dat (metoda PAPI) zde tedy není možné, aby došlo k chybě při přenosu dat od tazatele ke zpracování. Vzhledem k použité metodice (CAPI) bude možné explicitně nastavit kontroly tak, aby nedocházelo k nepřesnostem u filtrování a posloupnosti otázek. Zaměříme se na kontrolu extrémních hodnot + logiky provázanosti vybraných otázek. Tyto budou následně

opraveny (při opravách využíváme konzultace s příslušnými tazateli) a v některých případech (např. při velkém množství chyb v dotazníku) bude dotazník z dalšího zpracování vyloučen.

Výstupy z dotazníků budou zpracovány v systému SPSS, budou **vyčištěna** (viz kontroly níže). Všechny proměnné VAR (názvy otázek v podobě číslo otázky_text otázky) i VAL (názvy kategorií v rámci jednotlivých otázek).

Pro hodnotu „nevím“ bude použit kód 99. Nevyplněné hodnoty se vůbec nebudou vyskytovat (díky systému CAPI).

Máme k dispozici dostatečně automatizovaný a ověřený postup, jak s datovými maticemi pracovat. Vzhledem ke stovkám projektů, které jsme zpracovali, jsou postupy zpracovávání datové matice dostatečně vyladěné a ověřené.

Kontrola konzistence dat

U některých otázek je možné kontrolovat, zda jsou odpovědi konzistentní. Jedná se např. o:

- Dosažený věk vs. vzdělání (15 let a VŠ vzdělání = nepravděpodobné)
- Věk vs. rodinný stav (15 let a vdovec = nepravděpodobné)
- Hodnocení podobných otázek (absolutně odmítá spoluúčast na zabezpečení na stáří a zároveň si pravidelně spoří vysoké částky na důchod = nepravděpodobné)
- ...

Dopředu nedokážeme odhadnout, u kolika otázek půjde kontrola konzistence dat provést, nicméně počítáme nejméně s 10 základními kontrolami u sociodemografik a základních otázek. V případě zjištění nekonzistence bude nejprve kontaktován tazatel, zda se nejedná o chybu a následně pak nekonzistence řešena se Zadavatelem – ten rozhodne, zda se mají nekonzistence opravovat či nikoliv.

Kontrola demografik výběrového souboru a známých charakteristik základního souboru

Vzhledem ke zvolené metodě výběru (kvótní výběr) nepředpokládáme žádné výrazné odchýlení charakteristik vzorku od charakteristik základního souboru. Nicméně bude provedena kontrola % zastoupení sledovaných znaků u obou souborů.

Kontrola podobnosti dat u jednotlivých tazatelů

Provádíme kontrolu podobnosti dat u jednotlivých tazatelů – tedy zda respondenti oslovení 1 konkrétním tazatelem nevykazují vysokou míru podobnosti u odpovědí na jednotlivé otázky (např. bylo by podivné, kdyby 100 % dotázaných jedním tazatelem odpovědělo, že mají nejraději modrou barvu). Kontrolu provádí automaticky systém SPSS, který pomocí statistického algoritmu zkoumá podobnost číselných hodnot u každého tazatele. Pokud je zjištěna vysoká míra shody některých proměnných, kterou nelze objektivně vysvětlit, jsou dotazníky bez náhrady vyřazeny.

Kontrola demografik sbíraných jednotlivými tazateli (zda si nevybíral jen určité typy osob)

Dlouhodobě pracujeme na omezení tzv. „tazatelského efektu“ u sběru dat – tedy jevu, kdy samotná osoba tazatele nevědomky emituje efekt výběru „podobných“ typů osobností jako je samotný tazatel (studenti vybírají častěji studenty, senioři seniory atd.). Proto průběžně a dlouhodobě kontrolujeme sociodemografika respondentů u každého tazatele. Pokud zjistíme, že tazatel vytváří „tazatelský efekt“, tedy že vybírá osoby s podobnými sledovatelnými charakteristikami, je na tento fakt upozorněn.

Zajištění požadovaného počtu a struktury dat

Abychom dosáhli požadovaného počtu kompletně vyplněných dotazníků (n=1.800), budeme realizovat několik opatření:

- Nadsazení kvótního rozpisu o cca 5 % - tedy několik tazatelů dostane o 1 rozhovor více, než by podle rozpisu měli
- Průběžným monitoringem sběru dat – budeme okamžitě vědět, zda nějaký tazatel neplní předepsané počty rozhovorů (i z hlediska sociodemografik). K tomuto účelu bude sloužit pravidelně aktualizovaná databáze rozhovorů.
- Případným okamžitým dovýběrem, pokud zjistíme výpadek tazatele

Na konci šetření budou zadavateli předány výstupy z minimálně n=1.800 kompletně a správně vyplněných dotazníků, což je skutečnost, která bude ve smlouvě specifikována. Předáním výstupů z menšího počtu dotazníků nebude považováno za splnění smlouvy.

Tazatelé budou mít k dispozici kvótní rozpis, který musí dodržet. Kvótní rozpis zajistí, že vzorek bude reprezentativní k obecné populaci ČR 18+ let. Pokud tazatel kvótní rozpis nenaplní (tedy realizuje dotazníky s osobami s jinými sociodemografiky, než má rozpisu), nebude mu jeho práce zaplácena. Kvótní výběr je základním typem šetření, které naše společnosti již od roku 1991 realizuje. Tazatelé s ním mají obrovské zkušenosti a **nepředpokládáme, že by mohlo dojít k situaci, kdy by struktura výběrového souboru neodpovídala zvolenému kvótnímu rozpisu.**

Návrh harmonogramu

Činnost	Termín
Uzavření smlouvy s vybraným dodavatelem	Květen/červen 2018
Příprava dotazníku na základě podkladů od Zadavatele	4. – 6. 6. 2018
Programování dotazníku v interním systému	7. – 10. 6. 2018
Interní testování dotazníku (správnost programování, srozumitelnost, délka)	11. – 14. 6. 2018
Testování dotazníku – předvýzkum na cca 30 respondentech	15. – 25.6.2018
Výběr tazatelů	27. 8. – 3. 9. 2018
Rozeslání informačních materiálů pro tazatele, školení	4. a 5. 9. 2018
Zahájení terénního sběru dat	13. 9. 2018
Ukončení terénního sběru dat	9. 10. 2018
Zpracování dat, kontrola datového souboru	10. – 22. 10. 2018
Předání výstupů (dotazník, datový soubor ve formátu pro software SPSS, technická zpráva z výzkumu)	23. 10. 2018

Pozn. k harmonogramu: jednotlivé činnosti jsou specifikovány v návrhu metodiky realizace sběru dat výše.